

Ambrus Andrea

A tömeges migráció és az iszlamista terrorizmus közti kapcsolat az Európai Unióban¹

A cikk célja, hogy megvizsgálja, van-e, és ha igen, milyen jellegű kapcsolat az Európai Unió területén történt vallási indíttatású terrortámadások és a tömeges migráció között a 2010 utáni időszakban. A terrortámadások gyakoribbá és hatékonyabbá válása, a menekültek nagyszámú érkezése fokozott aggodalomra ad okot, így e problémák kezelése kiemelt kérdésként szerepel az európai biztonságpolitikában. A cikk részletesen áttekinti a 2010–2017 ősze között végrehajtott iszlamista terrortámadásokat és azok elkövetőit. Az elemzés országonként, időrendben veszi sorra a terrortámadásokat a 2017. augusztusi barcelonai támadással bezárólag. A tanulmány külön kezeli a 2010–2014 közötti, valamint az azt követő időszakot annak érdekében, hogy megfigyelhető legyen a 2015-ben kezdődött tömeges migrációs hullám hatása.

Kulcsszavak: migráció, terrorizmus, Európai Unió, radikalizáció, Iszlám Állam

Ambrus Andrea: Connections between Mass Migration and Islamist Terrorism

The aim of the study is to examine, whether there is, and if so, what kind of a connection between mass migration and the religiously motivated terror attacks committed in the European Union after 2010. The increasingly frequent and effective terrorist attacks and the significant number of refugees are increasing concerns, thus managing these problems is an issue of key importance in European politics. The study gives a detailed overview of the Islamist terrorist attacks committed in Europe after 2010. The period of 2010–2014 and the following years are examined separately in order to clearly demonstrate the effects of the migration flow that started in 2015.

Keywords: migration, terrorism, European Union, radicalization, Islamic State

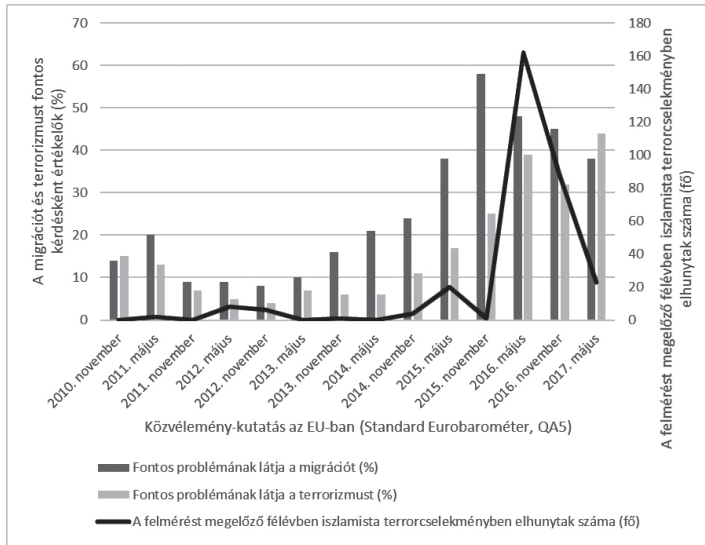
Bevezetés

Az Európai Unió területén 2010 és 2017 augusztusa között összesen 47 iszlamista terrortámadás történt, amelyeknek több mint 360 ember esett áldozatul. Az Európai Bizottság kérésére fél évente végzett Eurobarometer közvélemény-kutatás² alapján mind a migrációt mind a terrorizmust fontos problémának látja lakosság, de az évtized elejéhez képest a félelmek jelentősen erősödtek. Az elemzésnek nem tárgya, hogy a média hogyan befolyásolja a lakosság percepcióit, azonban valószínűsíthető, hogy a lakosság nem a terrorcselekmények számának növekedésére, hanem azok hatékonyságának és a pusztítás mértékének növekedésére reagál – ez pedig hosszabb távon is kifejti a hatását. Ez azért valószínű, mert

¹ A mű a KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 azonosító számú, „A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” elnevezésű kiemelt projekt keretében, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem felkérésére készült.

² Standard Eurobarometer.

az a tény, hogy az utolsó két vizsgált félévben egyre kevesebben estek áldozatul terrorcselekményeknek, nem eredményezte azt, hogy a terrorizmust is kevesebben tartásák a legfontosabb problémák egyikének, mint azt az 1. ábra mutatja.

1. ábra: Lakossági percepció a terrortámadások tükrében

Forrás: a szerző saját szerkesztése

Megjegyzés: A közvélemény-kutatás terepmunkája minden év májusában és novemberében zajlott, a terrortámadások áldozatainak számát a felmérés hónapját megelőző hat hónap adatai alapján állapították meg.

A közvélemény-kutatás pontos kérdése: „Mit gondol, mi a két legfontosabb probléma, amellyel az EU jelenleg szembenéz?”

A 2015-ben kezdődött tömeges migrációs hullámmal döntő többségében muszlim vallású menekültek érkeztek az Európai Unió területére, miközben az Iszlám Állam akkor még erősödő képességeivel és propagandájával vészterhes megvilágításba helyezte az iszlámot. E kettő összekapcsolása, és a menekültek számának gyors ütemű növekedése soha nem látott szintre emelte a migrációt fontos problémaként számon tartó polgárok számát.

A terrorcselekményeket elkövetők háttérének, származásának áttekintéséből a migráció és a terrorizmus közti kapcsolat természete objektíven leírható, vizsgálható. A terrortámadásokról publikus, hozzáférhető adatokat közölnek többek közt az *EU Terrorism Situation and Trend Report* éves kiadványai, azonban az elemzés szempontjából több probléma is felmerült: egyrészt a tagállamok eltérően kategorizálják a támadásokat,³ másrészt a jelentések nem túlzottan részletesek, valamint nem adnak leírást sem az elkövetőkről, így az elemzéshez szükséges hiányzó adatokat minden esetben egyéb nyilvános forrásból kell összegyűjteni. Az Egyesült Államok Külügyminisztériuma évente megjelenteti a *Country Reports on*

³ Előfordultak olyan esetek, amikor egy támadást az adott állam nem tekintett terrortámadásnak (például Frankfurt), vagy nem vallási indítatású terrortámadásnak minősített (például Dijon, Nantes), holott a támadások magukon hordozták a jellemző jegeket.

Terrorism kiadványát, azonban az előbb említett problémák itt is érvényesek. Ezeken kívül az Australian Strategic Policy Institute *Counterterrorism Yearbook* kiadványa először 2017-ben jelent meg, valamint a Global Terrorism Index is biztosít adatokat az iszlamista terror-támadásokról.⁴ A TE-SAT-jelentéseket a tagállamok által közvetlenül szolgáltatott információk alapján állítják össze, így a tanulmány elsősorban a TE-SAT gyűjtését veszi alapul.

Ezen a ponton a tanulmány tehát arra a kérdésre keresi a választ, hogy kimutatható-e kapcsolat a 2015-ös migrációs hullám, illetve az Európában megnövekedett számú terror-cselekmények között.

A 2010 és 2014 közötti időszak

Ebben az időszakban Dániában két támadás történt – az első 2010. január 1-jén Aarhusban: Kurt Westergaard karikaturistát otthonában támadta meg a baltával felfegyverkezett, 28 éves, somáliai állampolgárságú Mohamed Geele.⁵ Az elkövető korábban menedékjogot kért, tartózkodási engedéllyel élt Dániában, a Dán Biztonsági és Hírszerzési Szolgálat (PET) információi szerint kapcsolatban állt al-Sabáb- és al-Káida-tagokkal. A támadást pánikszobájának köszönhetően túlélte Westergaard rajzolta a 2005-ben a *Jyllands-Posten* lapban megjelent egyik híres, Mohamed prófétát ábrázoló karikatúrát.⁶

Az újság koppenhágai székhelyétől nem messze történt a második támadás: szeptember 10-én a Jorgensen hotelt rázta meg egy kisebb robbanás. Az egyedüli sérült a robbantó volt, az akkor 24 éves, orosz állampolgárságú, csecsen felmenőkkel rendelkező Lorsz Dukajev.⁷

Stockholmban két robbantás történt 2010. december 11-én, egy forgalmas utcán egy gázpalackokkal megrakott autó robbant fel, majd percekkel később egy második robbantás történt, mindössze néhány száz méterre onnan. A merényletben ketten sérültek meg, a robbantó volt az egyedüli halálos áldozat. Kevéssel a robbantások előtt a TT, svéd hírügynökség fenyegető üzenetet kapott, amelyhez két hangfájl is csatoltak, ezekben Svédország afganisztáni jelenlétét és Lars Vilks svéd karikaturista rajzait⁸ jelölték meg indokként. Elkövetőként a svéd Taimur al-Abdalyt azonosították, aki bár Irakban született, 1992 óta élt Svédországban.⁹

Németországban ebben az időszakban csak egy iszlamista támadás történt, 2011. március 2-án a német állampolgárságú Arid Uka lelőtt két amerikai katonát és további ketőt megsebesített a frankfurti repülőtéren. A katonák a NATO-erőkhöz csatlakoztak volna Afganisztánban – ez lehetett a támadás fő motivációja.¹⁰ Uka származását tekintve koszovói albán, radikalizálódásában a közösségi média játszhatott nagy szerepet – a tárgyalása alatt kiderült, hogy propagandavideókat nézett online –, de terrorszervezetekhez fűződő kap-

⁴ Az elkövetők személyazonosságáról, háttérükről a szerző szinte minden esetben a hírügynökségek által közölt információkra támaszkodik.

⁵ Prophet cartoonist axe attacker guilty of terrorism, [online], 2011. 02. 04. Forrás: TheNational.ae [2017. 11. 12.].

⁶ David BETTY: Somali charged with murder attempt on Muhammad cartoonist, [online], 2010. 01. 02. Forrás: TheGuardian.com [2017. 11. 12.].

⁷ Danish police charge bomber with terrorism, [online], 2010. 12. 21. Forrás: Reuters.com [2017. 11. 12.].

⁸ Kurt Westergaardhoz hasonlóan ő is készített karikatúrát Mohamed prófétáról.

⁹ John F. BURNS – Ravi SOMAIYA: After Attack Hits Sweden, Focus Turns to Suspect, [online], 2010. 12. 12. Forrás: Nytimes.com [2017. 11. 12.].

¹⁰ Gunman kills two U.S. airmen at Frankfurt airport, [online], 2011. 03. 02. Forrás: Reuters.com [2017. 11. 12.].

csolatot nem találtak az ő esetében.¹¹ A támadás magán hordozza az iszlamista terrorcselekmények jellemző jegyeit, azonban a német jogszabályok alapján nem vallási indíttatású terrorcselekményként kategorizálták az eseményt.¹²

Az iszlamista terrorcselekmények felét – nyolc támadást – 2010 és 2014 között Franciaországban követték el. Három terrorcselekményt 2012. március 11–19. között ugyanaz az ámokfutó követett el, a 23 éves Mohammed Merah, aki e három alkalommal összesen hét embert gyilkolt meg. Március 11-én Merah potenciális vásárlóként találkozott Toulouse-ban egy szolgálaton kívül lévő őrmesterrel, aki épp a motorkerékpárját árulta, majd Merah a személyes találkozó alkalmával lelőtte a tiszthelyettest. Március 15-én három, egyenruhát viselő katonát támadott meg Montauban városában, közülük kettő életét vesztette, a harmadik katona súlyosan megsebesült.¹³ Négy nappal később ismét Toulouse-ban, megtámadott egy zsidó iskolát, ahol egy tanár és három gyermek életét vesztette, rajtuk kívül még egy fiatal sérült meg a támadásban.¹⁴ Az elkövető algériai származású francia állampolgár volt, és már a támadások előtt is a hatóságok látókörébe került kisebb bűncselekmények elkövetéséért. Börtönbüntetése alatt öngyilkosságot kísérelt meg, emiatt pszichiátriai kezelésben részesült. Pakisztánban al-Káida-kiképzést kapott, egy alkalommal Afganisztánból visszatoloncolták Franciaországba, és ezzel párhuzamosan az afgán hatóság felhívta Merah személyére a nemzetközi szervek figyelmét. Merah évekkorábban két alkalommal is megpróbált csatlakozni a francia fegyveres erőkhöz – mindkétszer sikertelenül. A spanyol hatóságok is vizsgálták a kapcsolatait, és az Egyesült Államok repüléstilalmi listáján (*no-fly list*) is szerepelt. Merah indítékai közt szerepelt a francia hadsereg külföldi beavatkozása és a „bosszú a palesztin gyermekekért”.¹⁵

Párizsban két támadás történt. 2012. október 6-án kézigránátot dobtak egy üzletre, egy ember sérült meg a támadásban. Az elkövető, a büntetett előéletű, francia Jeremie Sidney egy úgynevezett home-grown terrorista hálózat (a Cannes-Torcy-ban működő sejt) tagja volt.¹⁶ Ennek a terrorista csoportnak minden tagja Franciaországban született, és az internet játszotta a legnagyobb szerepet a radikalizálódásukban. A második merénylet, 2013. május 25-én történt, a támadó – Alexandre Dhaussy – késsel sebesített meg egy katonát. Ő szintén francia állampolgár, a francia biztonsági szolgálatok radikalizálódás gyanúja miatt megfigyelték, de nem tartották veszélyesnek, és leállították a megfigyelését.¹⁷

További három támadás történt 2014 decemberében, három egymást követő napon. December 20-án egy elkövető, késsel három rendőrt megsebesített egy Joue-les-Tours-i rendőrállomáson. A támadó, a 20 éves, burundi felmenőkkel rendelkező, francia Bertrand Nzohabonayo évekkor a támadás előtt áttért az iszlám hitre, megváltoztatta a nevét is (*Bilal*), de a hatóságok nem tartották szélsőségesként nyilván. Közösségimédia-használata

¹¹ Frankfurt airport gunman jailed for life, [online], 2012. 02. 10. Forrás: BBC.com [2017. 11. 12.].

¹² TE-SAT 2012: EU Terrorism Situation and Trend Report, [online], 8. o. Forrás: Europol.europa.eu [2017. 11. 12.].

¹³ Kim WILLISHER: Three soldiers shot in France, [online], 2012. 03. 15. Forrás: TheGuardian.com [2017. 11. 13.].

¹⁴ Shootings in Toulouse and Montauban: What we know, [online], 2012. 03. 22. Forrás: BBC.com [2017. 11. 13.].

¹⁵ Laura SMITH-SPARK: Who was French gunman Mohammed Merah?, [online], 2012. 03. 23. Forrás: Edition.cnn.com [2017. 11. 15.].

¹⁶ French jihadists face trial for Jewish grocery attack, [online], 2015. 11. 13. Forrás: TheLocal.fr [2017. 11. 16.].

¹⁷ Alexandria SAGE: Attack on French soldier had religious motivation: prosecutor, [online], 2013. 05. 29. Forrás: Reuters.com [2017. 11. 16.].

alapján radikális nézeteket vallott, és az Iszlám Állammal szimpatizált.¹⁸ December 21-én Dijonban, majd másnap Nantes-ban is *ramming*¹⁹ típusú támadás történt: mindkét esetben gépjárművel hajtottak az elkövetők a tömegbe, egy ember vesztette életét és összesen 22 ember sebesült meg. Ez utóbbi két támadást a francia hatóságok nem minősítették terrortámadásnak, bár mindkét esetben felfedezhetők az iszlamista terrortámadások jellemzői. Mindkét elkövetőt valószínűsíthetőleg csak részben motiválta radikális ideológia. Bár az elkövetés módja megegyezik a terrorista propagandában javasolt módszerrel, de emellett mindkét támadó mentális betegségben is szenvedett. Lehetséges, hogy az iszlám azon interpretációja, amely legitimálja a terrorizmust, esetükben csak egy ürügy volt az erőszakos viselkedésre.²⁰

E támadások megítélése nem minden esetben egyértelmű, kategorizálásuk pedig tagállamonként eltérő lehet. Ez fontos eltérésre hívja fel a figyelmet. Az Europol információi szerint azok között a magányosfarkas-típusú elkövetők között, akik 2000 és 2015 között követtek el (nem kizárólag iszlamista) terrorcselekményeket, mintegy 35% a mentális rendelkezésben szenvedők aránya. Ezenkívül érdemes megemlíteni, hogy az Iszlám Államhoz csatlakozott külföldi harcosok körében is jelentős a mentális problémával diagnosztizáltak száma.²¹ Ez a probléma tovább súlyosbodhat a Szíriából Európába visszatérő külföldi harcosok esetében: valószínűsíthető, hogy mentális állapotuk tovább romlott a szíriai harcok során.

Belgiumban két támadás történt, mindkettő Brüsszelben. Egy elkövető 2012. március 12-én felgyújtott egy síita mecsetet, az egyetlen halálos áldozat az imám volt. A feltételezett elkövető marokkói szunnita muszlim férfi.²² Két évvel később, május 24-én egy férfi tüzet nyitott egy zsidó múzeumra; a támadásban négy ember vesztette életét. Az elkövető Mehdi Nemmouche, egy 29 éves algériai származású francia állampolgár,²³ aki ötször volt börtönben, az utolsó alkalommal radikális nézetei feltűnők lettek, később a hatóságok azt gyanították, hogy több mint egy évet töltött Szíriában. Ez volt az első terrortámadás az EU-ban, amit Szíriából visszatérő „harcos” követett el.²⁴

Az Egyesült Királyságban 2013. május 22-én a brit hadsereg egy katonáját két férfi megölte a nyílt utcán, de a támadás után meg sem próbáltak elmenekülni: videó készült az egyik támadóról, aki véres késsel és bárdal a kezében magyarázza tettét: „Az egyetlen ok, amiért ezt tettük, mert muszlimok hálnak meg minden nap.” Az elkövetők mindketten brit állampolgárok nigériai felmenőkkel, korábban mindkettőjüknek volt kapcsolata radikális muszlim csoportokkal.²⁵

¹⁸ RORY MULHOLLAND: French knife attacker Bertrand Nzohabonayo was Islamic convert, [online], 2014. 12. 21. Forrás: Telegraph.co.uk [2017. 11. 13.].

¹⁹ RÁCZ ANDRÁS – BRESTYÁNSZKI FLÓRA: A gépjárművel végrehajtott, ramming típusú terrortámadásokról és a védekezés lehetőségeiről, [online], SVKK Elemzések, 2017/15. Forrás: Archiv.netk.uni-nke.hu [2017. 11. 28.].

²⁰ European Union Terrorism Situation and Trend Report 2015, [online], 18–19. o. Forrás: Europol.europa.eu [2017. 11. 12.].

²¹ Lone actor attacks – Recent developments, [online], 2016. 07. 20., 2. o. Forrás: Europol.europa.eu [2017. 03. 20.].

²² Country Reports on Terrorism 2012, [online], 60. o. Forrás: State.gov [2017. 02. 11.].

²³ Ingrid MELANDER – Adrian CROFT: France arrests suspect in Brussels Jewish museum shooting, [online], 2014. 06. 01. Forrás: Reuters.com [2017. 11. 02.].

²⁴ European Union Terrorism Situation and Trend Report 2015, [online], 18. o. Forrás: Europol.europa.eu [2017. 11. 12.].

²⁵ Vikram DODD: Man killed in deadly terror attack in London street, [online], 2013. 05. 22. Forrás: TheGuardian.com [2017. 11. 12.].

Bulgáriában szintén egy támadás történt 2012. július 28-án. Burgaszban felrobbantottak egy izraeli turistákat szállító buszt, hat ember vesztette életét és 37-en megsebesültek.²⁶ A nyomozás valószínűsítette a kapcsolatot a robbantás és a Hezbollah között, az elkövető személyére egy DNS-tesztet követően derült fény: az öngyilkos robbantó a francia és libanoni kettős állampolgár Mohamad Hassan el-Husseini volt.²⁷

1. táblázat: A 2010–2014 között elkövetett terrortámadások és elkövetőik állampolgárság és származás szerint

Terrortámadás				Elkövető		
Dátum	Helyszín	Halottak száma	Sebesültek száma	Név	Állampolgárság	Származás
2010. 01. 01.	Aarhus	0	0	Mohamed Geele	szomáliai	szomáliai
2010. 09. 10.	Koppenhága	0	0	Lorsz Dukajev	orosz	csecsen
2010. 12. 11.	Stockholm	0	2	Taimur A. al-Abdaly	svéd	iraki
2011. 03. 02.	Frankfurt	2	2	Arid Uka	német	albán
2012. 03. 11.	Toulouse	1	0	Mohammed Merah	francia	algériai
2012. 03. 15.	Montauban	2	1			
2012. 03. 19.	Toulouse	4	1			
2012. 03. 12.	Brüsszel	1	0	n. a.	marokkói	marokkói
2012. 07. 28.	Burgasz	6	37	Mohamad Hassan el-Husseini	francia-libanoni	libanoni
2012. 10. 06.	Párizs	0	1	Jeremie Sidney	francia	n. a.
2013. 05. 22.	London	1	0	Michael Adebolajo	brit	nigériai
				Michael Adebowale	brit	nigériai
2013. 05. 25.	Párizs	0	1	Alexandre Dhaussy	francia	n. a.
2014. 05. 24.	Brüsszel	4	0	Mehdi Nemmouche	francia	algériai
2014. 12. 20.	Joue-les-Tours	0	3	Bertrand Nzohabonayo	francia	burundi
2014. 12. 21.	Dijon	0	13	n. a.	n. a.	n. a.
2014. 12. 22.	Nantes	1	9	Sébastien Sarron	n. a.	n. a.
Összesen		22	70			

Forrás: A szerző összeállítása

²⁶ TE-SAT 2013: EU Terrorism Situation and Trend Report, [online], 9. o. Forrás: Europol.europa.eu [2017. 11. 12.].

²⁷ Dan BILEFSKY – Georgi KANTCHEV: Bulgaria Says DNA Shows Man Bombed Bus in 2012, [online]. Forrás: Nytimes.com [2017. 04. 12.].

Iszlamista terrorizmus 2015 után

A súlyos válsággá vált menekülthullám kapcsán felmerült, és hamar komoly aggodalom-má vált az az eshetőség, hogy a menekültek között terroristák is könnyedén bejuthattak az Európai Unióba. Csak 2015-ben több mint egymillió menekült érkezett az EU határaihoz, hatalmas terhet róva ezzel az unió határvédelmére. A schengeni külső határokkal rendelkező tagállamok – részint érthető okokból – egyre kevésbé tudtak lépést tartani ilyen nagyszámú menekült befogadásával és a vele járó adminisztrációval, így a rendszer „felpuhulása” értelemszerűen növelte az aggodalmat, hogy a menekültek – és köztük adott esetben terroristák – szinte ellenőrzés nélkül átjuthatnak a külső határokon. Emiatt fontos a 2015 utáni időszak merényleteit külön kezelve áttekinteni. Összesen 31 iszlamista terror-támadás történt 2015-től kezdődően a vizsgált időszak végéig, amelyekben 339-en vesztették életüket és több mint 1300 ember sebesült meg.

Január 7-én, a Charlie Hebdo elleni merénylettel indult három terrorista három napos ámokfutása Párizsban. A Kouachi testvérek megölték 12 embert és megsebesítettek további nyolcat a Charlie Hebdo szerkesztőségében. A lap főszerkesztője még 2013-ban felkerült az al-Káida „most wanted” listájára, a támadás motivációját az újság által közölt Mohamed-karikatúrák adták.²⁸ A két terrorista elmenekült a helyszínről, majd egy eredményes hajtóvadászat után Párizs mellett rendőrök végeztek velük. Másnap a Kouachi fivérek segítője, Amedy Coulibaly megölt egy rendőrt és megsebesített egy járókelőt Montrougeban, majd január 9-én egy kóser élelmiszerboltban megölt négy embert és túsul ejtett 15 civilt. A mentőakció során Coulibalyt megölték, a műveletben négy rendőr sebesült meg. Mindhárom elkövető francia állampolgár volt, a Kouachi testvérpárnak algériai, Coulibalynak mali felmenői voltak. Az idősebb fivér az al-Kaidától kapott kiképzést, 2011-ben hónapokat töltött Jemenben. Az al-Káida vállalta a felelősséget a terrortámadásért: ők választották a célpontot, tervelték ki és finanszírozták a Charlie Hebdo elleni merényletet.²⁹ A harmadik támadó, Amedy Coulibaly, együtt volt börtönben a fiatalabb Kouachi fivérrel és Djamel Beghallal, aki az al-Káida egyik fő toborzói közé tartozott.³⁰

Nizzában, 2015. február 3-án egy férfi késsel megtámadott három járőröző katonát egy zsidó közösségi központ közelében. A késelésnek nem volt halálos áldozata, a katonák könnyebb megsérüléseket szenvedtek. Az elkövető a mali felmenőkkel rendelkező, francia állampolgár Moussa Coulibaly.³¹

Saint-Quentin-Fallavier-ben egy vegyi üzemet támadott meg egy férfi 2015. június 26-án. Az elkövető, Yassin Salhi behajtott a gyár területére és felrobbantott több kisebb robbanószerkezetet, valamint lefejezett egy embert és a fejet a kerítésre tűzte. A kihallgatásán e tettét azzal indokolta, hogy a lehető legnagyobb nyilvánosságot akarta kapni. Az áldozat

²⁸ Victoria WARD: Charlie Hebdo cartoonist murdered in Paris terrorist attack was on al-Qaeda wanted list, [online], 2015. 01. 07. Forrás: Telegraph.co.uk [2017. 04. 24.].

²⁹ European Union Terrorism Situation and Trend Report (TE-SAT) 2016, [online], 22. o. Forrás: Europol.europa.eu [2017. 11. 12.].

³⁰ Angélique CHRISAFIS: Charlie Hebdo attackers: born, raised and radicalised in Paris, [online], 2015. 01. 12. Forrás: TheGuardian.com [2017. 04. 23.].

³¹ French soldiers wounded in Nice Jewish centre attack, [online], 2015. 02. 03. Forrás: BBC.com [2017. 11. 02.]. A Coulibaly gyakori mali vezetőknév, Moussa nem állt rokonságban a Charlie Hebdo elleni merényletben résztvevő Amedy Coulibalyval.

kitűzött feje mellett arab feliratokkal ellátott zászlókat is találtak.³² Salhi marokkói–algériai szülők gyermeke, de francia állampolgár, és korábban már a hatóságok látókörébe került: 2006-tól megfigyelték, de 2008-ban levették a megfigyelési listáról.³³

Egy Amszterdamból Párizsba tartó vonaton 2015. augusztus 21-én egy puskákkal, pisztolyokkal, késekkel és nagy mennyiségű lőszerrel felfegyverzett férfi megpróbálta megtámadni az utasokat, de csupán egy embert sikerült megsebesítenie, az utasok túlerőben voltak és lefegyverezték. Beszámolók szerint közvetlenül a támadás előtt az Iszlám Állam propagandavideóit nézte.³⁴ A támadó a marokkói születésű Ayoub El-Khazzani volt, 2007-ben érkezett Spanyolországba, ahol tartózkodási engedélyt kapott. Felhívta magára a spanyol terrorelhárítás figyelmét, 2014-ben iszlamista szélsőségesként jelölték meg, és felhívták a francia hatóságok figyelmét: elképzelhető, hogy El-Khazzani Franciaországba utazik.³⁵

A 2004-es madridi robbantások óta a legtöbb halálos áldozatot szedő terrortámadás 2015. november 13-i párizsi merényletsorozat volt. Az összehangolt, hat helyszínt érintő, hozzávetőleg fél óra alatt lezajlott támadássorozatban összesen 130 ember vesztette életét és mintegy 368 ember sérült meg. A Stade de France stadionnál három öngyilkos merénylet robbantotta fel magát, rajtuk kívül itt egy járókelő vesztette életét. Ezt követően több belvárosi bárt és éttermet vettek célba az elkövetők, mindegyik helyet erős fegyvertűz alá vették, több tucat ember halt meg a lövöldözésben. A második helyszín a Le Carillon bár és a Le Petit Cambodge étterem volt, a harmadik célpont pár perccel később a Cafe Bonne Biere és a La Casa Nostra pizzeria volt, majd a La Belle Equipe bár következett. Ezt követően a Le Comptoir Voltaire étteremnél egy öngyilkos merénylet robbantott, majd az utolsó része a támadássorozatnak – a legtöbb áldozatot követelő – a Bataclan koncertteremben elkövetett mézslálás volt, összesen 89 áldozattal.³⁶ A 11 elkövetőből kilenc embert sikerült azonosítani: hatan francia állampolgárok, algériai és marokkói felmenőkkel, és hárman belga állampolgárok marokkói származással. Közülük hat elkövető esetében merült fel a gyanú, hogy korábban Szíriába utaztak, egyikük ellen nemzetközi elfogatóparancs is érvényben volt. Két elkövető esetében a valós személyazonosságuk nem derült ki: mindkettőjüknél szíriai útlevél találtak, de az egyik dokumentum szinte felismerhetetlenségig károsodott, a másíkról pedig kiderült, hogy hamis. A be nem azonosított elkövetők ujjlenyomata és fotója megegyezett két Görögországban, Lerosz szigeténél regisztrált menekült adataival.³⁷ Ez utóbbi két elkövető abban az időszakban érkezett a görög partokhoz, amikor Wil van Gemert, az Europol igazgatóhelyettese szerint is „közel lehetetlen volt teljesen ellenőrizni”.³⁸

A Charlie Hebdo elleni támadás első évfordulóján, 2016. január 7-én szintén Párizsban egy bárdal felfegyverkezett férfi rontott be egy rendőrállomásra, de a rendőrök lelőtték,

³² Angelique CHRISAFIS: France beheading: suspect had Isis links and terrorist motive, says prosecutor, [online], 2015. 06. 30. Forrás: TheGuardian.com [2017. 04. 26.].

³³ Alissa J. RUBIN: Suspect in Attack in France Had Ties to Radical Islamist, [online], 2015. 06. 27. Forrás: Nytimes.com [2017. 04. 12.].

³⁴ TE-SAT 2016... *i. m.*, 23.

³⁵ France train shooting suspect profile: Ayoub El-Khazzani, [online], 2015. 08. 25. Forrás: BBC.com [2017. 11. 02.].

³⁶ What happened on the night, [online], 2015. 12. 09. Forrás: BBC.com [2017. 11. 02.].

³⁷ Paris attacks: Who were the attackers?, [online], 2016. 04. 27. Forrás: BBC.com [2017. 11. 02.].

³⁸ Paul CRUICKSHANK: A View from the CT Foxhole: Peter Edge, ICE Acting Deputy Director, and Wil van Gemert, Europol Deputy Director, [online], *CTC Sentinel*, 10. évf., 2017/1, 11–16. o., 15. o. [2017. 11. 03.].

mielőtt bárkit megsebesíthetett volna. A támadó a 20 éves, marokkói Sallah Ali volt.³⁹ Négy nappal később, Marseille-ben, egy mindössze 15 éves középiskolás támadott meg egy kipát viselő tanárt az utcán. Az áldozat a késelésben könnyebb sérüléseket szenvedett, a támadó tinédzserrel csak annyi derült ki, hogy kurd családból származik és 2010-ben költöztek Törökországból Franciaországba. A rendőröknek azt mondta, hogy Allah és az Iszlám Állam nevében cselekedett.⁴⁰

Fél évvel később, június 13-án, Magnanville-ben, gyilkolt meg egy támadó egy rendőrpárancsnokot és a feleségét. Miután a támadó megölte a nőt is, a közösségi médián keresztül élőben közvetített a helyszínről (az áldozatok otthonából), hűséget fogadott az Iszlám Államnak és további támadásokra szólította fel a híveket. Az Amaq News Agency közzétette a videót és egy nyilatkozatot, miszerint a támadó az Iszlám Állam harcosa volt.⁴¹ Az elkövetőt, Larossi Abballa marokkói származású francia állampolgárt már ismerték a francia hatóságok. Már 2013-ban elítélték, mert harcosokat toborzott Pakisztánba, majd a szabadulása után megfigyelés alatt tartották, de az ügyész szerint nem merült fel a gyanú, hogy erőszakos cselekedetre készülne.⁴²

Egy hónappal később, július 14-én Nizzában történt 2016 legtöbb halálos áldozattal járó terrortámadása. A támadás *ramming* típusú volt, egy teherautót belevezettek az ünneplő tömegbe – összesen 85 ember halt meg és több mint 200 megsebesült. A teherautó mintegy két kilométert tett meg, majd a sofőr tüzet nyitott a rendőrökre, akik végül lelőtték. Az elkövető, a tunéziai Mohamed Lahouaiej-Bouhlel tartózkodási engedéllyel élt Franciaországban, és bár korábban fél éves felfüggesztett büntetést kapott kisebb súlyú bűncselekményekért, a hatóságok nem tekintették szélsőségesnek.⁴³

Július 26-án két támadó berontott Etienne-du-Rouvray egy templomába a reggeli szertartás közben, meggyilkoltak egy idős papot és megsebesítettek egy apácát. Az egyik elkövető, egy 19 éves algériai férfi, Adel Kermiche őrizet alatt állt, miután másodszor is megkísérelt eljutni Szíriába. Első alkalommal a bátyja útlevelével próbált – sikertelenül – utazni, majd másodszor az unokatestvére útlevelével próbálkozott. Első alkalommal a német, második alkalommal a török hatóságok küldték vissza Franciaországba.⁴⁴ A másik elkövető, a szintén 19 éves algériai származású, francia Abdel-Malik Nabil Petitjean is megpróbált eljutni Szíriába, de a török hatóságok visszaküldték Franciaországba, a radikalizálódása ismert volt a hatóságok körében. Az Iszlám Állam nyilvánosságra hozott egy videót, amely szerint a támadás előtt mindkét elkövető hűséget fogadott nekik.⁴⁵

³⁹ Aurelien BREEDEN – Anna POLONYI: Man With Fake Explosives Killed in Paris on Charlie Hebdo Anniversary, [online], 2016. 01. 07. Forrás: Nytimes.com [2017. 04. 14.].

⁴⁰ Angélique CHRISAFIS: Teenager faces terror charges over Marseille Jewish teacher attack, [online], 2016. 01. 13. Forrás: TheGuardian.com [2017. 04. 26.].

⁴¹ Alissa J. RUBIN: ISIS Claims Responsibility for Killing of French Police Officer, [online], 2016. 06. 13. Forrás: Nytimes.com [2017. 04. 12.].

⁴² Tara JOHN: Everything We Know About the Paris Knife Attacker Inspired By ISIS, [online], 2016. 06. 14. Forrás: Time.com [2017. 11. 02.].

⁴³ Barney HENDERSON – Rozina SABUR: Nice terrorist attack on Bastille Day: everything we know so far on Monday, [online], 2016. 07. 18. Forrás: Telegraph.co.uk [2017. 11. 03.].

⁴⁴ Kim WILLSHER: France in shock again after Isis murder of priest in Normandy, [online], 2016. 07. 26. Forrás: TheGuardian.com [2017. 11. 13.].

⁴⁵ Benoit MORENNE: France Identifies 2nd Man Who Attacked Church and Killed Priest, [online], 2016. 07. 28. Forrás: Nytimes.com [2017. 11. 04.].

Párizsban, 2017. február 3-án a Louvre közelében egy elkövető késsel katonákra támadt, közülük egyet könnyebben megsebesített. A támadó, Abdullah Hamamy egyiptomi állampolgár 2017. január 26-án érkezett turistavízummal Dubaiból Franciaországba, ahol korábban, még 2016 júniusában foglalt szállást a Champs-Élysées közelében. Bár nem volt jele a radikalizálódásának, Twitteren az Iszlám Állam propagandájára reflektáló üzeneteket írt.⁴⁶

Március 18-án egy francia állampolgár, Ziyed Ben Belgacem fegyvert szegezett egy katonára fejéhez az Orly reptéren, Párizsban. Korábban aznap, még a reptéri támadás előtt, reggel egy ellenőrzés során tüzet nyitott egy rendőrre, majd elhajtott a kocsijával. Nem sokkal később autót váltott és a reptérre hajtott, ahol a katona megtámadása után lelőtték.⁴⁷ Belgacem tunéziai felmenőkkel rendelkezett, valószínűleg a börtönben radikalizálódhatott, rajta volt a francia hatóságok megfigyelési listáján. A boncolás során a toxikológiai vizsgálat drogokat mutatott ki a szervezetében és a véralkoholszintje is magas volt.⁴⁸

Április 20-án, Párizsban a Champs-Élysées-n egy francia állampolgár, Karim Cheurfi fegyverrel megsebesített három rendőrt, közülük egy életét veszítette. A támadó korábban több alkalommal is volt börtönben, többek közt lopás és gyilkossági kísérlet miatt. Bár az Iszlám Állam magára vállalta a felelősséget a támadásért, Cheurfi nem mutatta radikalizáció jeleit, egy másik nyomozás során a hatóságok nem találtak kapcsolatot közte és a terorszervezet között.⁴⁹

Június 6-án a Notre-Dame-katedrális mellett egy elkövető kalapáccsal támadt egy rendőrre, miközben azt üvöltötte: „ezt Szíriáért”. A rendőr könnyebb sérüléseket szenvedett, a támadót, Farid Ikken algériai állampolgárt letartóztatták. Az elkövető profilja, bár nem egyedülálló, mégis atipikus: Ikken akkoriban újságíróként dolgozott, Franciaországban folytatta kommunikáció szakos doktori tanulmányait. Nem mutatott érdeklődést szélsőségek iránt, azonban a hatóságok szerint a radikalizáció az esetében hozzávetőleg tíz hónap alatt zajlott le. A házkutatás során a nyomozók találtak egy kézikönyvet, amely „lone-wolf” típusú elkövetőknek készült.⁵⁰

Dániában egy támadás történt: 2015. február 14-én Koppenhágában egy fegyveres tüzet nyitott a Krudttønden kulturális központban megrendezett „Art, Blasphemy and Freedom of Expression” beszélgetés résztvevőire; egy ember meghalt a lövöldözésben és három rendőr megsebesült. A fő célpont valószínűleg a rendezvényen részt vevő, Mohamed karikatúráiról elhíresült művész, Lars Vilks volt. A támadó elmenekült a helyszínről, de pár órával később egy zsinagóga közelében ismét lövöldözni kezdett, megölt egy biztonsági őrt és megsebesített két rendőrt. Az elkövető a palesztin felmenőkkel rendelkező, dán állampolgár Omar Abdel Hamid El-Hussein volt. A férfi büntetett előéletű, néhány héttel a tá-

⁴⁶ Louvre attack: Suspect 'confirms' he is Egyptian Abdullah Hamamy, [online], 2017. 02. 07. Forrás: BBC.com [2017. 11. 29.].

⁴⁷ Orly airport: Man killed after seizing soldier's gun, [online], 2017. 03. 18. Forrás: BBC.com [2017. 12. 03.].

⁴⁸ Orly airport attack: drugs and alcohol found in gunman's blood, [online], 2017. 04. 02. Forrás: TheLocal.fr [2017. 12. 02.].

⁴⁹ Laura SMITH-SPARK: Paris shooting casts shadow over final day of French election campaign, [online], 2017. 04. 23. Forrás: Edition.cnn.com [2017. 12. 05.].

⁵⁰ Notre-Dame attack: Farid Ikken appears in Paris court, [online], 2017. 06. 11. Forrás: BBC.com [2017. 12. 07.].

madás előtt szabadult a börtönből, nem volt bizonyított kapcsolata szélsőséges csoportokkal, és nem járt a Közel-Keleten sem.⁵¹

Németországban a két és fél év alatt összesen öt terrortámadás történt, egészen 2016 decemberéig csak négy kisebb, halálos áldozattal nem járó esetről számoltak be a német hatóságok. Berlinben 2015. szeptember 17-én az iraki Rafik Yousef megkéselt egy rendőrnőt az utcán. Korábban Yousefet harmadmagával börtönbüntetésre ítélték: egyrészt merénylet kísérlete miatt az akkori iraki miniszterelnök 2004-es berlini látogatásakor, másrészt terrrorszervezettel (Ansar al-Islam) való együttműködés miatt.⁵² A büntetése letöltése után nyomkövetőt kapott, de nem utasíthatták ki Németországból, mivel Irakban halálbüntetés fenyegette.⁵³

Hannoverben 2016. február 26-án egy 15 éves, marokkói származású német lány egy igazoltatás során késsel súlyosan megsebesített egy rendőrt. A lány korábban elutazott a török–szír határhoz, hogy csatlakozzon az Iszlám Államhoz, a támadás előtt néhány héttel, 2016 januárjában tért vissza Németországba. 2017 januárjában gyilkossági kísérlet és terrrorszervezet támogatása miatt hat év börtönbüntetést kapott.⁵⁴

Würzburgban, 2016. július 18-án egy tinédzser késsel és baltával megtámadta egy vonat utasait, és négy embert megsebesített. A támadó, az afgán Riaz Khan Ahmadzai, 2015-ben kísérő nélküli kiskorú menekültként érkezett Európába, átmeneti tartózkodási engedélyt kapott. Ez volt az első támadás Németországban, amelyet a 2015-ös migrációs hullámmal érkezett menekült követett el.⁵⁵ Kapcsolatot is találtak a támadó és az Iszlám Állam között: a fiú telefonján üzenetet találtak, amelyben az üzenetet küldő ramming típusú támadást javasol neki (egy autóval hajtson a tömegbe), de a fiú a késelés mellett döntött, mert nem volt jogosítványa.⁵⁶

Hat nappal később egy ansbachi bárban felrobbantotta magát egy 27 éves szíriai menekült, megsebesítve ezzel 15 embert. A táskába rejtett robbanóanyagokkal valószínűleg a helyszínhez közeli Ansbach Open Music fesztiválra akart bejutni, sikertelenül. A rendőrség az elkövető telefonján talált egy felvételt, amelyen a férfi hűséget fogadott Abu Bakr al-Baghdadinak. Az öngyilkos merénylő, Mohammad Daleel menekültkérelmét elsőként 2013-ban Bulgáriában adta be, majd Ausztriában és Németországban is regisztrálták. A német hatóságok elutasították a kérelmét – mivel Bulgáriában korábban megkapta a menedékjogot – de a kiutasítását fel kellett függeszteni mentális problémái miatt.⁵⁷

Németország legtöbb áldozatot követelő terrortámadását 2016. december 19-én Berlinben követte el a tunéziai Anis Ben-Mustafa Ben-Outhman Amri. A korábbiakhoz

⁵¹ Ralph ELLIS – Holly YAN – Susanne GARGIULO: Denmark terror suspect swore fidelity to ISIS leader on Facebook page, [online], 2015. 02. 23. Forrás: Edition.cnn.com [2017. 11. 04.].

⁵² Justin HUGGLER: Islamic terrorist shot dead after Berlin attack on policewoman, [online], 2015. 09. 17. Forrás: Telegraph.co.uk [2017. 11. 05.].

⁵³ Florian FLADE: Berliner Polizei erschießt Islamisten, [online], 2015. 09. 17. Forrás: Welt.de [2017. 11. 19.].

⁵⁴ German girl jailed for IS attack in Hanover, [online], 2017. 01. 26. Forrás: BBC.com [2017. 11. 12.].

⁵⁵ Philip OLTERMANN: Germany's first attack by radicalised asylum seeker alarms officials, [online], 2016. 07. 19. Forrás: TheGuardian.com [2017. 11. 09.].

⁵⁶ Andreas ULRICH: Germany Attackers Had Contact with Suspected IS Members, [online], 2016. 08. 05. Forrás: Spiegel.de [2017. 11. 04.].

⁵⁷ Gabriel GATEHOUSE: Germany 'was warned about Ansbach suicide bomber', [online], 2016. 08. 12. Forrás: BBC.com [2017. 11. 19.]; Anthony FAIOLA – Stephanie KIRCHNER: Islamic State publishes video of purported suicide bomber in Germany, [online], 2016. 07. 26. Forrás: WashingtonPost.com [2017. 11. 20.].

hasonlóan itt is ramming típusú támadás történt: Amri egy pótkocsis kamionnal behajtott egy karácsonyi vásárba, 12 embert halálra gázolt és 56 embert megsebesített. A gázolás után elmenekült, a hátrahagyott kamionban holtan találták a jármű eredeti – lengyel – sofőrjét. Amrit pár nappal később Olaszországban lőtték le a rendőrök.⁵⁸ A férfi 2011-ben hajóval érkezett Lampedusa szigetére, még abban az évben négy év börtönbüntetésre ítélték vandalizmus, lopás és gyűjtogatás miatt. Szabadulása után az olasz hatóságok vissza akarták toloncolni Tunéziába, de érvényes személyazonosító okmányok híján a folyamat fel kellett függeszteni, mert Tunézia nem erősítette meg a férfi valós állampolgárságát. A hatóságok összesen annyit tudtak tenni, hogy felszólítást küldtek Amrinak, hogy hagyja el az országot. Ezután Németországban, 2016 áprilisában hamis okmányokkal nyújtott be politikai menedékkérelmet, amelyet elutasítottak, de a kiutasítás továbbra sem volt lehetséges.⁵⁹

Az Egyesült Királyságban 2015 után négy támadás történt. Az első a londoni metróban 2015. december 5-én: Muhiddin Mire, egy szómáliai származású támadó késsel megsebesített három embert a Leytonstone metróállomáson. A támadóról kiderült, hogy mentális problémákkal küszködött.⁶⁰

Londonban 2017. március 22-én ramming típusú támadás történt: a Westminster hídra hajtott fel egy bérelt autóval az elkövető, Khalid Masood. Miután a jármű a korlátnak ütközött, a támadó késsel felfegyverkezve folytatta az útját és meggyilkolt egy fegyvertelen rendőrt, mielőtt lelőtték. A támadásban összesen öt ember halt meg és több mint 50 fő megsebesült. Az 52 éves Masood, születési nevén Adrian Russell Elms, büntetett előéletű brit állampolgár volt.⁶¹

Május 22-én a Manchester Aréna előcsarnokában, egy koncertet követően egy 22 halálos áldozattal és mintegy 116 sebesülten járó robbantásos merénylet történt. Az elkövető a líbiai felmenőkkel rendelkező, manchesteri születésű Salman Abedi volt. Közvetlenül a merénylet előtt tért vissza az Egyesült Királyságba Líbiából.⁶² Abedit korábban csak kisebb bűncselekményekért tartóztatták le, de a brit titkosszolgálatot többször is figyelmeztették Abedi szélsőséges nézeteire.⁶³

Június 3-án London belvárosában három elkövető felhajtott a London híd járdájára és a gépjárművel a járókelők közé hajtott, majd a járművet elhagyva gyalog folytatták az útjukat és a csuklójukra erősített késekkel támadták meg az embereket. A terrortámadásban összesen nyolc ember vesztette életét és mintegy 48 ember sérült meg. Mind a három terroristát a rendőrök lőtték le, mintegy 20 perccel a gázolás után. Az egyik elkövető, a 27 éves Khuram Shazad Butt pakisztáni születésű brit állampolgár volt, 2015 nyarán került a hatóságok látókörébe szélsőséges nézetei miatt.⁶⁴ A második elkövető, a marokkói-líbiai származású Rachid Redouane volt. Menedékkérelmét 2009-ben elutasították, de ennek

⁵⁸ Berlin truck attacker Anis Amri killed in Milan, [online], 2016. 12. 23. Forrás: BBC.com [2017. 11. 12.].

⁵⁹ Berlin truck attack: Tunisian perpetrator Anis Amri, [online], 2016. 12. 23. Forrás: BBC.com [2017. 11. 12.].

⁶⁰ Nicola HARLEY: Dramatic moment police taser Islamic extremist after he slit victim's throat at Leytonstone Tube station, [online], 2016. 06. 02. Forrás: Telegraph.co.uk [2017. 11. 11.].

⁶¹ Westminster attack: What we know so far, [online], 2017. 04. 07. Forrás: BBC.com [2017. 12. 14.].

⁶² Manchester attack: Who was Salman Abedi?, [online], 2017. 06. 12. Forrás: BBC.com [2018. 01. 07.].

⁶³ Manchester attacks: MI5 probes bomber ‚warnings‘, [online], 2017. 05. 29. Forrás: BBC.com [2018. 01. 07.].

⁶⁴ London attack: What we know so far, [online], 2017. 06. 12. Forrás: BBC.com [2018. 01. 30.].

ellenére az országot nem hagyta el, majd 2011-ben Líbiába utazott és tagja volt egy fegyveres milícianak is. Később feleségül vett egy brit nőt, ezzel tartózkodási engedélyhez jutott az Egyesült Királyságban.⁶⁵ A harmadik elkövető, a 22 éves marokkói–olasz származású Youssef Zaghba volt. Isztambul felé tartó útján 2016 márciusában – ahonnan valószínűleg Szíria felé vette volna az irányt – az olasz hatóságok megállították a reptéren Bolognában, és egy vizsgálat során az Iszlám Állammal kapcsolatos anyagokat találtak a telefonján. Ezután Zaghba felkerült a „Schengeni Információs Rendszer II” adatbázisba is,⁶⁶ amely információkat nyújt a részt vevő 29 államnak többek közt a schengeni térségbe való beutazási és tartózkodási joggal nem rendelkező személyekről, illetve a bűncselekménnyel kapcsolatban keresett személyekről.⁶⁷

Belgiumban az egyetlen, halálos áldozatokkal járó támadás 2016. március 22-én történt Brüsszelben, két helyszínen. Elsőként két robbanás rázta meg a Zaventem repülőteret, majd egy órával később egy harmadik robbantás történt a Maelbeek metróállomáson, közel az Európai Parlament és az Európai Bizottság épületeihez. A jól szervezett és előkészített robbantásokban összesen 32 ember halt meg és 340 ember megsérült.⁶⁸ Mindhárom elkövető – Ibrahim el-Bakraoui, Khalid el-Bakraoui és Najim Laachraoui – belga állampolgár volt, és mindhárman marokkói felmenőkkel rendelkeztek. Az el-Bakraoui testvérek Brüsszelben születtek és nevelkedtek, mindketten börtönviseltek voltak. Khalidot fegyveres rablásért, fegyverbirtoklásért, míg testvérét gyilkossági kísérlet miatt ítélték el. Miután 2014-ben kiszabadult, Ibrahim el-Bakraoui feltűnt a török–szír határ közelében is, de a török hatóságok visszaküldték Belgiumba, és értesítették a belga hatóságokat, hogy a férfi valószínűleg az Iszlám Államhoz akart csatlakozni. Khalid ellen nemzetközi elfogatóparancs volt érvényben, a hatóságok kapcsolatot találtak közte és Salah Abdeslam – az egyik párizsi merénylő – között: Khalid bérelte álnéven a lakást, amelyet a november 13-i párizsi támadás elkövetői használtak.⁶⁹ Laachraoui, a harmadik elkövető képzett mérnök volt, a hatóságok azt gyanították, hogy az ő bombáit használták Brüsszelben és korábban a párizsi merényletek során is.⁷⁰

Ezt követően augusztus 6-án, Charleroi-ban és október 5-én Brüsszelben két késeléses támadás történt, mindkét esetben két rendőrt sebesítettek meg a támadók. A charleroi-i elkövető Khaled Babouri algériai állampolgár volt, 2012 óta élt Belgiumban. Kisebb bűncselekmények elkövetése miatt már a hatóságok látókörébe került, de terrorizmushoz korábban nem kötötték a férfit.⁷¹ A brüsszeli késelő, Hicham Diop belga állampolgár, 2009-ig a belga hadseregben szolgált.⁷²

⁶⁵ Ben FARMER – Adam NATHAN – Harry YORKE: London attacker Rachid Redouane refused UK asylum in 2009, [online], 2017. 06. 06. Forrás: Telegraph.co.uk [2018. 01. 30.].

⁶⁶ Danny SHAW: London attacks: Italy's 'clear conscience' over Zaghba, [2017. 06. 07.]. Forrás: BBC.com [2018. 01. 30.].

⁶⁷ Schengen Information System, [online]. Forrás: Ec.europa.eu [2018. 01. 31.].

⁶⁸ Tara JOHN – Katie REILLY – Charlotte McDONALD-GIBSON: What To Know About the Brussels Terrorist Attacks, [online], 2016. 03. 22. Forrás: Time.com [2017. 11. 09.].

⁶⁹ Ibrahim and Khalid el-Bakraoui: From Bank Robbers to Brussels Bombers, [online], 2016. 03. 24. Forrás: Nytimes.com [2017. 11. 20.].

⁷⁰ Alissa J. RUBIN: Radicalization of a Promising Student Turned Bomb Maker in Brussels, [online], 2016. 04. 08. Forrás: Nytimes.com [2017. 11. 12.].

⁷¹ Kate DAY – Tanit Parada TUR: Military deployed beyond Brussels following Charleroi attack, [online], 2016. 08. 07. Forrás: Politico.eu [2017. 11. 13.].

⁷² Brussels police stabbed in 'terror attack', [online], 2016. 10. 05. Forrás: BBC.com [2017. 11. 21.].

Svédországban és Spanyolországban is egy-egy terrortámadás történt 2015 után. Stockholmban 2017. április 7-én az üzveg Rahmat Akilov ellopott egy épp kirakodás alatt álló teherautót és végighajtott egy sétálóutcán, majd egy épületnek csapódott. A gázolás során öt ember vesztette életét és 15-en megsérültek, a sofőrt a merénylet után nem sokkal elfogták. Akilov 2014-ben beadott tartózkodási kérelmét a svéd hatóságok elutasították, 2016 decemberében kiutasították az országból, de a türelmi idő lejártát követően nyoma veszett, 2017 februárjában körözést adtak ki ellene.⁷³ Bár az Iszlám Állam hivatalosan nem vállalta a felelősséget a terrortámadásért, Akilov videóüzenetben hűséget fogadott a terror-szervezetnek: Svédországot akarta büntetni, amiért az csatlakozott az Iszlám Állam elleni nemzetközi koalícióhoz. A támadás ad hoc jellege ellenére a nyomozás során a hatóságok – alapul véve az időpontot és az Akilov által készített fényképeket – arra jutottak, hogy ez egy előre megtervezett merénylet volt.⁷⁴

Barcelonában 2017. augusztus 17-én egy furgon hajtott keresztül nagy sebességgel a Las Ramblas sétálóutcán. A sofőr, a marokkói Younes Abouyaaqoub a gázolás után el tudott menekülni, de nem sokkal később a rendőrök lelőtték. Cambrilsban, nyolc órával a barcelonai támadás után hasonló ramming típusú támadást hajtottak végre egy gépkocsival, az elkövetők – Moussa Oukabir, Said Aallaa, Mohamed Hychami, Omar Hychami és Houssaine Abouyaaqoub – mind marokkóiak voltak, az Oukabir testvéreknek azonban spanyol állampolgársága is volt. A rendőrök mind az öt támadóval végeztek. A két gázolás során 16 ember vesztette életét és mintegy 100-an sebesültek meg. Az elkövetők egy 12 fős terrorista sejt tagjai voltak. A két merénylet előzménye egy valószínűleg véletlen robbanás volt Alcanarban, ahol két feltételezett terrorista halt meg: Abdelbaki Es Satty imám, a csoport vezetője és Youssef Aallaa. Egy harmadik személy, Mohamed Houli Chemlal megsérült a robbanásban, őt a hatóságok őrizetbe vették. A helyszínen mintegy 120 gázpalackot találtak. A terroristák a házat székhelyként és bombák gyártásához használhatták és egy nagyobb támadásra készültek, amelyet azonban a baleset megghiúsított – így, mintegy tartalék lehetőségként az egyszerűbben kivitelezhető ramming támadások mellett döntöttek. A támadások kapcsán még három személy – Salah el-Karib, Mohammed Aallaa és Driss Oukabir – került a hatóságok kezére.⁷⁵ Az elkövetők, illetve a letartóztatott gyanúsítottak szoros rokoni kapcsolata – fivérek, unokatestvérek – meghatározó, ez a terrorista sejt gyakorlatilag pár marokkói család köreiből alakult ki, amelynek vezetője egy radikális nézeteket valló imám volt.

2. táblázat – A 2015 utáni terrortámadások és elkövetőik állampolgárság és származás szerint

Terrortámadás				Elkövető		
Dátum	Helyszín	Halottak száma	Sebesültek száma	Név	Állampolgárság	Származás
2015. 01. 07.	Párizs	12	8	Chérif Kouachi	francia	algériai
				Saïd Kouachi	francia	algériai

⁷³ Stockholm suspect ‚admits truck attack‘, [online], 2017. 04. 11. Forrás: BBC.com [2018. 01. 31.].

⁷⁴ ‚It is time to kill‘: Stockholm attacker made terror video, [online]. Forrás: TheLocal.se [2018. 01. 31.].

⁷⁵ Barcelona and Cambrils attacks: What we know so far, [online], 2017. 08. 27. Forrás: BBC.com [2018. 02. 02.].

Terrortámadás				Elkövető		
Dátum	Helyszín	Halottak száma	Sebesültek száma	Név	Állampolgárság	Származás
2015. 01. 08.	Párizs	1	1	Amedy Coulibaly	francia	mali
2015. 01. 09.	Párizs	4	4			
2015. 02. 03.	Nizza	0	3	Moussa Coulibaly	francia	mali
2015. 02. 14.	Koppenhága	2	5	Omar Abdel Hamid El-Hussein	dán	palesztin
2015. 06. 26.	Saint-Quentin-Fallavier	1	0	Yassin Salhi	francia	marokkói–algériai
2015. 08. 21.	Amszterdam–Párizs vonat	0	1	Ayoub El-Khazzani	marokkói	marokkói
2015. 09. 17.	Berlin	0	1	Rafik Yousef	iraki	iraki
2015. 11. 13.	Párizs	130	368	Salah Abdeslam	francia	marokkói
				Mohamed Abrini	belga–marokkói	marokkói
				Brahim Abdeslam	francia	marokkói
				Abdelhamid Abaaoud	belga	marokkói
				Chakib Akrouh	belga	belga-marokkói
				Omar Ismail Mostefai	francia	algériai
				Samy Amimour	francia	algériai
				Foued Mohamed-Aggad	francia	algériai–marokkói
				Bilal Hadfi	francia	marokkói
				nincs adat	nincs adat	nincs adat
nincs adat	nincs adat	nincs adat				
2015. 12. 05.	London	0	3	Muhyadin Mire	brit	szomaliai
2016. 01. 07.	Párizs	0	0	Sallah Ali	marokkói	marokkói
2016. 01. 11.	Marseille	0	1	nincs adat	nincs adat	kurd
2016. 02. 26.	Hannover	0	1	Safia S.	német	marokkói
2016. 03. 22.	Brüsszel	32	340	Ibrahim el-Bakraoui	belga	marokkói
				Najim Laachraoui	belga	marokkói
				Khalid el-Bakraoui	belga	marokkói
2016. 06. 13.	Magnanville	2	0	Larossi Abballa	francia	marokkói
2016. 07. 14.	Nizza	85	201	Mohamed Lahouaiej-Bouhlel	tunéziai	tunéziai
2016. 07. 18.	Würzburg	0	5	Riaz Khan Ahmadzai	afgán	afgán
2016. 07. 24.	Ansbach	0	12	Mohammad Daleel	szíriai	szíriai
2016. 07. 26.	Etienne-du-Rouvray	1	1	Adel Kermiche	algériai	algériai
				Abdel Malik Petitjean	francia	algériai

Terrortámadás				Elkövető		
Dátum	Helyszín	Halottak száma	Sebesültek száma	Név	Állampolgárság	Származás
2016. 08. 06.	Charleroi	0	2	Khaled Babouri	algériai	algériai
2016. 10. 05.	Brüsszel	0	2	Hicham D.	belga	nincs adat
2016. 12. 09.	Berlin	12	56	Anis Ben-Mustafa Ben-Outhman Amri	tunéziai	tunéziai
2017. 02. 03.	Párizs	0	1	Abdullah Hamamy	egyiptomi	egyiptomi
2017. 03. 18.	Párizs	0	1	Ziyed Ben Belgacem	francia	tunéziai
2017. 03. 22.	London	5	50	Khalid Masood a.k.a. Adrian Russell Elms	brit	brit
2017. 04. 07.	Stockholm	5	15	Rakhmat Akilov	üzbég	üzbég
2017. 04. 20.	Párizs	1	2	Karim Cheurfi	francia	nincs adat
2017. 05. 22.	Manchester	22	116	Salman Abedi	brit	líbiai
2017. 06. 03.	London	8	48	Khuram Shazad Butt	brit	pakisztáni
				Rachid Redouane	marokkói–líbiai	marokkói– líbiai
				Youssef Zaghba	marokkói–olasz	marokkói
2017. 06. 06.	Párizs	0	1	Farid Ikken	algériai	algériai
2017. 08. 17–18.	Barcelona és Cambrils	16	100	Younes Abouyaaqoub	marokkói	marokkói
				Houssaine Abouyaaqoub	marokkói	marokkói
				Omar Hychami	marokkói	marokkói
				Mohamed Hychami	marokkói	marokkói
				Driss Oukabir	marokkói–spa- nyol	marokkói
				Moussa Oukabir	marokkói–spa- nyol	marokkói
				Said Aalla	marokkói	marokkói
				Mohammed Aalla	marokkói	marokkói
				Youssef Aalla	marokkói	marokkói
				Salah el-Karib	marokkói	marokkói
				Mohamed Houli Chemlal	marokkói	marokkói
				Abdelbaki Es Satty	marokkói	marokkói
Összesen		339	1349			

Forrás: A szerző összeállítása

Következtetések

Változások az iszlamista terrortámadásokban 2015-től kezdve

A 2015–2016-ban nemcsak a támadások és a halálos áldozatok száma nőtt az azt megelőző négy évhez képest, hanem az elkövetés módjában is tapasztalható volt változás. Az Iszlám Állam öngyilkos merénylői 2015 előtt nem követtek el merényleteket Európa területén – a párizsi és brüsszeli támadásokkal ez megváltozott –, de a fő eszközök továbbra is a korábban használt automata fegyverek maradtak. Emellett megnőtt a „magányos farkas” típusú elkövetők száma is. Jelentős számú merényletet nem az Iszlám Államhoz közvetlenül köthető terroristák követtek el, hanem azok a radikalizálódott egyének, akiket a propaganda „inspirált”.⁷⁶ Az esetek mintegy kétharmadában úgynevezett *home-grown* terroristákról van szó, akik már Európában születtek vagy itt nőttek fel. Az Iszlám Állam szíriai jelenlétének visszaszorulásával egyre több propagandaanyaguk szólítja fel a híveket, hogy kövessenek el támadásokat abban az országban, ahol élnek, olyan eszközökkel – késekkel, autóval –, amelyeket éppen találnak.⁷⁷ Az elmúlt években ezért is lettek gyakoriak a ramming típusú támadások.

Az elkövetők paraméterei a két vizsgált időszakban jellemzően megegyeznek: olyan fiatal férfiak követik el a támadásokat, akik általában már követtek el bűncselekményeket, sokan közülük a börtönben radikalizálódtak, és nagyon sok esetben szélsőséges nézeteik miatt már korábban a hatóságok látókörébe kerültek. Gyakori az elkövetők közt a mentális instabilitás, sokan közülük nagyon rövid időn belül radikalizálódtak, ez részben az Iszlám Állam propagandájának, részben az Európában működő toborzóknak köszönhető. A 2016-os év kapcsán megfigyelhető, hogy az elkövetők között megemelkedett a tizenéves támadók száma. Több szociális tényező – a társadalom peremére szorulás, diszkrimináció, munkanélküliség, bűnözés – is befolyásolja a szélsőséges ideológia befogadására való hajlamot. Ezen tényezők együttes jelenléte mind a fiatalokat, mind a menekülteket fogékonyabbá teszi az iszlamista toborzók által terjesztett nézetekre.

A tömeges migráció és terrorizmus kapcsolata

Külön-külön mind a migráció, mind a terrorizmus témakörének hosszú az irodalma, azonban a két jelenség összefonódásáról ez nem mondható el, még akkor sem, ha egyes politikai erők ezt hajlamosak evidenciaként kezelni. A terrortámadások elkövetőinek azonosítása után látható, hogy sok köztük a hasonlóság, amelyek közül az egyik legszembetűnőbb, hogy három kivételtől eltekintve egyikőjük sem a 2015-ben kezdődött migrációs hullámmal jutott az Európai Unió területére. Ebből a három emberből ketten hamis szíriai útlevelekkel érkeztek a Görögországban kialakult káosz közepette, és a legnagyobb, legjobban szervezett terrortámadásban vettek részt Párizsban, így az is elképzelhető, hogy nem egyszerű menekültek voltak, hanem tudatosan „beépített” terroristák.

⁷⁶ Changes in Modus Operandi of Islamic State (IS) revisited, [online], 2016. 11. Forrás: Europol.europa.eu [2017. 03. 20.].

⁷⁷ Az Iszlám Állam egyik propagandavideója: „What are you waiting for?”, [online]. Forrás: Liveleak.com [2017. 03. 20.].

Elvegyülni a menekültek között elméletileg kézenfekvőnek tűnő lehetőség a terroristáknak, illetve az őket szervező-kiképező csoportoknak, azonban a gyakorlatban ez több tényező miatt is valószínűtlen. Egyrészt sok időt vesz igénybe így eljutni Európába, másrészt mindkét „népszerű” útvonal – a kelet-mediterrán út Törökországon keresztül Görögországba, illetve a közép-mediterrán útvonal Észak-Afrikából indulva – rendkívül veszélyes és túlságosan drága ahhoz, hogy megérje a terrorista csoportoknak így bejuttatni az embereiket az EU területére. Habár az Iszlám Állam egyik stratégiai dokumentumában szerepel, hogy a menekülthullámot kihasználva szivárogtassanak be terroristákat Európába,⁷⁸ egy ideológiailag és katonailag képzett terroristát ekkora „veszélynek” kitenni időben és pénzben is nagyobb károkat okozhat a terrorista csoportoknak, mint amennyi előnnyel járhat nekik az, hogy menekültek között tudják bejuttatni a potenciális elkövetőket.⁷⁹ Emellett azokat a szíriai menekülteket, akik inkább elhagyták az országot, semhogy csatlakozzanak az Iszlám Államhoz, a terrorszervezet a hitetlenek közé sorolja.

Ezzel együtt maga a lehetőség, hogy a menekültekkel együtt terroristák is belép(het)nek Európába, fokozza a bizalmatlanságot a menekültekkel szemben – ez szintén előnyös a terroristacsoportoknak. Az ellenséges(ebb) környezet nem javít a menekültek integrációs lehetőségein, ami a radikalizálódás és esetleges későbbi terrortámadás elkövetésének esélyét tovább növeli. Bár emelkedett az első generációs bevándorlók száma a merénylők között – a barcelonai terrortámadás egy fontos példája ennek –, de a támadások többségét továbbra is második generációs bevándorlók követik el, és ha feltételezzük, hogy ez a tendencia nem változik jelentősen, akkor a probléma forrása elsősorban nem a most érkező menekültekben keresendő.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Barcelona and Cambrils attacks: What we know so far, [online], 2017. 08. 27. Forrás: BBC.com [2018. 02. 02.]
- Berlin truck attack: Tunisian perpetrator Anis Amri, [online], 2016. 12. 23. Forrás: BBC.com [2017. 11. 12.]
- Berlin truck attacker Anis Amri killed in Milan, [online], 2016. 12. 23. Forrás: BBC.com [2017. 11. 12.]
- BETTY, David: Somali charged with murder attempt on Muhammad cartoonist, [online], 2010. 01. 02. Forrás: TheGuardian.com [2017. 11. 12.]
- BILEFSKY, Dan – KANTCHEV, Georgi: Bulgaria Says DNA Shows Man Bombed Bus in 2012, [online]. Forrás: Nytimes.com [2017. 04. 12.]
- BREEDEN, Aurelien – POLONYI, Anna: Man With Fake Explosives Killed in Paris on Charlie Hebdo Anniversary, [online], 2016. 01. 07. Forrás: Nytimes.com [2017. 04. 14.]
- Brussels police stabbed in ‚terror attack‘, [online], 2016. 10. 05. Forrás: BBC.com [2017. 11. 21.]
- BURNS, John F. – SOMAIYA, Ravi: After Attack Hits Sweden, Focus Turns to Suspect, [online], 2010. 12. 12. Forrás: Nytimes.com [2017. 11. 12.]
- Changes in Modus Operandi of Islamic State (IS) revisited, [online], 2016. 11. Forrás: Europol.europa.eu [2017. 03. 20.]
- CHRISAFIS, Angélique: Charlie Hebdo attackers: born, raised and radicalised in Paris, [online], 2015. 01. 12. Forrás: TheGuardian.com [2017. 04. 23.]

⁷⁸ Alex P. SCHMID: Links between Terrorism and Migration: An Exploration, [online], *ICCT Research Paper*, 2016. 05. Forrás: Ict.nl [2018. 01. 31.].

⁷⁹ Marco FUNK –Roderick PARKES: Refugees versus terrorists, [online], 2016. 01. Forrás: Europarl.europa.eu [2017. 11. 01.].

- CHRISAFIS, Angélique: France beheading: suspect had Isis links and terrorist motive, says prosecutor, [online], 2015. 06. 30. Forrás: TheGuardian.com [2017. 04. 26.]
- CHRISAFIS, Angélique: Teenager faces terror charges over Marseille Jewish teacher attack, [online], 2016. 01. 13. Forrás: TheGuardian.com [2017. 04. 26.]
- Country Reports on Terrorism 2012, [online]. Forrás: State.gov [2017. 02. 11.]
- CRUICKSHANK, Paul: A View from the CT Foxhole: Peter Edge, ICE Acting Deputy Director, and Wil van Gemert, Europol Deputy Director, [online], *CTC Sentinel*, 10. évf., 2017/1, 11–16. o. [2017. 11. 03.]
- Danish police charge bomber with terrorism, [online], 2010. 12. 21. Forrás: Uk.reuters.com [2017. 11. 12.]
- DAY, Kate – TUR, Tanit Parada: Military deployed beyond Brussels following Charleroi attack, [online], 2016. 08. 07. Forrás: Politico.eu [2017. 11. 13.]
- DODD, Vikram: Man killed in deadly terror attack in London street, [online], 2013. 05. 22. Forrás: TheGuardian.com [2017. 11. 12.]
- ELLIS, Ralph – YAN, Holly – GARGIULO, Susanne: Denmark terror suspect swore fidelity to ISIS leader on Facebook page, [online], 2015. 02. 23. Forrás: Edition.cnn.com [2017. 11. 04.]
- European Union Terrorism Situation and Trend Report (TE-SAT) 2016, [online]. Forrás: Europol.europa.eu [2017. 11. 12.]
- European Union Terrorism Situation and Trend Report 2015, [online]. Forrás: Europol.europa.eu [2017. 11. 12.]
- FAIOLA, Anthony – KIRCHNER, Stephanie: Islamic State publishes video of purported suicide bomber in Germany, [online], 2016. 07. 26. Forrás: WashingtonPost.com [2017. 11. 20.]
- FARMER, Ben – NATHAN, Adam – YORKE, Harry: London attacker Rachid Redouane refused UK asylum in 2009, [online], 2017. 06. 06. Forrás: Telegraph.co.uk [2018. 01. 30.]
- FLADE, Florian: Berliner Polizei erschießt Islamisten, [online], 2015. 09. 17. Forrás: Welt.de [2017. 11. 19.]
- France train shooting suspect profile: Ayoub El-Khazzani, [online], 2015. 08. 25. Forrás: BBC.com [2017. 11. 02.]
- Frankfurt airport gunman jailed for life, [online], 2012. 02. 10. Forrás: BBC.com [2017. 11. 12.]
- French jihadists face trial for Jewish grocery attack, [online], 2015. 11. 13. Forrás: TheLocal.fr [2017. 11. 16.]
- French soldiers wounded in Nice Jewish centre attack, [online], 2015. 02. 03. Forrás: BBC.com [2017. 11. 02.]
- FUNK, Marco – PARKES, Roderick: Refugees versus terrorists, [online], 2016. 01. Forrás: Europarl.europa.eu [2017. 11. 01.]
- GATEHOUSE, Gabriel: Germany ‚was warned about Ansbach suicide bomber‘, [online], 2016. 08. 12. Forrás: BBC.com [2017. 11. 19.]
- German girl jailed for IS attack in Hanover, [online], 2017. 01. 26. Forrás: BBC.com [2017. 11. 12.]
- Gunman kills two U.S. airmen at Frankfurt airport, [online], 2011. 03. 02. Forrás: Reuters.com [2017. 11. 12.]
- HARLEY, Nicola: Dramatic moment police taser Islamic extremist after he slit victim’s throat at Leytonstone Tube station, [online], 2016. 06. 02. Forrás: Telegraph.co.uk [2017. 11. 11.]
- HENDERSON, Barney – SABUR, Rozina: Nice terrorist attack on Bastille Day: everything we know so far on Monday, [online], 2016. 07. 18. Forrás: Telegraph.co.uk [2017. 11. 03.]
- HUGGLER, Justin: Islamic terrorist shot dead after Berlin attack on policewoman, [online], 2015. 09. 17. Forrás: Telegraph.co.uk [2017. 11. 05.]
- Ibrahim and Khalid el-Bakraoui: From Bank Robbers to Brussels Bombers, [online], 2016. 03. 24. Forrás: Nytimes.com [2017. 11. 20.]
- ‚It is time to kill‘: Stockholm attacker made terror video, [online]. Forrás: TheLocal.se [2018. 01. 31.]
- JOHN, Tara – REILLY, Katie – McDONALD-GIBSON, Charlotte: What To Know About the Brussels Terrorist Attacks, [online], 2016. 03. 22. Forrás: Time.com [2017. 11. 09.]
- JOHN, Tara: Everything We Know About the Paris Knife Attacker Inspired By ISIS, [online], 2016. 06. 14. Forrás: Time.com [2017. 11. 02.]
- London attack: What we know so far, [online], 2017. 06. 12. Forrás: BBC.com [2018. 01. 30.]
- Lone actor attacks – Recent developments, [online], 2016. 07. 20. Forrás: Europol.europa.eu [2017. 03. 20.]
- Louvre attack: Suspect ‚confirms‘ he is Egyptian Abdullah Hamamy, [online], 2017. 02. 07. Forrás: BBC.com [2017. 11. 29.]
- Manchester attack: Who was Salman Abedi?, [online], 2017. 06. 12. Forrás: BBC.com [2018. 01. 07.]
- Manchester attacks: MI5 probes bomber ‚warnings‘, [online], 2017. 05. 29. Forrás: BBC.com [2018. 01. 07.]

- MELANDER, Ingrid – CROFT, Adrian: France arrests suspect in Brussels Jewish museum shooting, [online], 2014. 06. 01. Forrás: Reuters.com [2017. 11. 02.]
- MORENNE, Benoit: France Identifies 2nd Man Who Attacked Church and Killed Priest, [online], 2016. 07. 28. Forrás: Nytimes.com [2017. 11. 04.]
- MULHOLLAND, Rory: French knife attacker Bertrand Nzohabonayo was Islamic convert, [online], 2014. 12. 21. Forrás: Telegraph.co.uk [2017. 11. 13.]
- Notre-Dame attack: Farid Ikken appears in Paris court, [online], 2017. 06. 11. Forrás: BBC.com [2017. 12. 07.]
- OLTERMANN, Philip: Germany's first attack by radicalised asylum seeker alarms officials, [online], 2016. 07. 19. Forrás: TheGuardian.com [2017. 11. 09.]
- Orly airport attack: drugs and alcohol found in gunman's blood, [online], 2017. 04. 02. Forrás: TheLocal.fr [2017. 12. 02.]
- Orly airport: Man killed after seizing soldier's gun, [online], 2017. 03. 18. Forrás: BBC.com [2017. 12. 03.]
- Paris attacks: Who were the attackers?, [online], 2016. 04. 27. Forrás: BBC.com [2017. 11. 02.]
- Prophet cartoonist axe attacker guilty of terrorism, [online], 2011. 02. 04. Forrás: TheNational.ae [2017. 11. 12.]
- RÁCZ András – BRESTYÁNSZKI Flóra: A gépjárművel végrehajtott, ramming típusú terrortámadásokról és a védekezés lehetőségeiről, [online], SVKK *Elemzések*, 2017/15. Forrás: Archiv.netk.uni-nke.hu [2017. 11. 28.]
- RUBIN, Alissa J.: ISIS Claims Responsibility for Killing of French Police Officer, [online], 2016. 06. 13. Forrás: Nytimes.com [2017. 04. 12.]
- RUBIN, Alissa J.: Radicalization of a Promising Student Turned Bomb Maker in Brussels, [online], 2016. 04. 08. Forrás: Nytimes.com [2017. 11. 12.]
- RUBIN, Alissa J.: Suspect in Attack in France Had Ties to Radical Islamist, [online], 2015. 06. 27. Forrás: Nytimes.com [2017. 04. 12.]
- SAGE, Alexandria: Attack on French soldier had religious motivation: prosecutor, [online], 2013. 05. 29. Forrás: Reuters.com [2017. 11. 16.]
- Schengen Information System, [online]. Forrás: Ec.europa.eu [2018. 01. 31.]
- SCHMID, Alex P.: Links between Terrorism and Migration: An Exploration, [online], *ICCT Research Paper*, 2016. 05. Forrás: Icct.nl [2018. 01. 31.]
- SHAW, Danny: London attacks: Italy's 'clear conscience' over Zaghba, [2017. 06. 07.] Forrás: BBC.com [2018. 01. 30.]
- Shootings in Toulouse and Montauban: What we know, [online], 2012. 03. 22. Forrás: BBC.com [2017. 11. 13.]
- SMITH-SPARK, Laura: Paris shooting casts shadow over final day of French election campaign, [online], 2017. 04. 23. Forrás: Edition.cnn.com [2017. 12. 05.]
- SMITH-SPARK, Laura: Who was French gunman Mohammed Merah?, [online], 2012. 03. 23. Forrás: Edition.cnn.com [2017. 11. 15.]
- Stockholm suspect 'admits truck attack', [online], 2017. 04. 11. Forrás: BBC.com [2018. 01. 31.]
- TE-SAT 2012: EU Terrorism Situation and Trend Report, [online]. Forrás: Europol.europa.eu [2017. 11. 12.]
- TE-SAT 2013: EU Terrorism Situation and Trend Report, [online]. Forrás: Europol.europa.eu [2017. 11. 12.]
- ULRICH, Andreas: Germany Attackers Had Contact with Suspected IS Members, [online], 2016. 08. 05. Forrás: Spiegel.de [2017. 11. 04.]
- WARD, Victoria: Charlie Hebdo cartoonist murdered in Paris terrorist attack was on al-Qaeda wanted list, [online], 2015. 01. 07. Forrás: Telegraph.co.uk [2017. 04. 24.]
- Westminster attack: What we know so far, [online], 2017. 04. 07. Forrás: BBC.com [2017. 12. 14.]
- What are you waiting for?, [online]. Forrás: Liveleak.com [2017. 03. 20.]
- What happened on the night, [online], 2015. 12. 09. Forrás: BBC.com [2017. 11. 02.]
- WILLSHER, Kim: France in shock again after Isis murder of priest in Normandy, [online], 2016. 07. 26. Forrás: TheGuardian.com [2017. 11. 13.]
- WILLSHER, Kim: Three soldiers shot in France, [online], 2012. 03. 15. Forrás: TheGuardian.com [2017. 11. 13.]